

פרשת בהעלותך – חובה לעומת תשוקה

1. במדבר פרק י פסוק לה

וַיְהִי בַּסֵּעֵף הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמוּהָ ה' וַיִּפְצוּ אֲנִיָּיִךְ וַיִּנְסוּ בְּיַשְׁלֵיָּיִךְ בַּסֵּעִיף:

2. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קטז עמוד א

רבן שמעון בן גמליאל אומר: עתידה פרשה זו שתיעקר מכאן ותכתב במקומה. ולמה כתבה כאן – כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שנייה. פורענות שנייה מאי היא? – ויהי העם כמתאננים. פורענות ראשונה – ויסעו מהר ה'; ואמר רבי חמא ברבי חנינא: שסרו מאחרי ה'.

3. יחי ראובן במדבר עמוד קיט

שואל ר' שלום זצ"ל: מה פירוש ברחו? וכי יכולים היו לברוח, והרי "על פי ה' יסעו ועל פי ה' יחנו" – כל מסעותיהם היו על פי השכינה. כלל ישראל לא יכלו ללכת אם הארון לא היה הולך, ואם הארון היה מתחיל ללכת – הם היו חייבים לעזוב את המקום וללכת, ואם כן מה הטענה כלפיהם שנסעו מהר ה'?

4. תוספות מסכת שבת דף קטז עמוד א

כלומר במדרש (ילמדנו) ויסעו שנסעו מהר סיני דרך שלשת ימים כתינוק היואל מצית הספר שבוח לו והולך לו כך היו זורחים מהר סיני דרך שלשת ימים לפי שלמדו הרבה תורה בסיני אמר הקדוש ברוך הוא נסמוד פורענות לפורענות לאו אלא נפסוק פרשת ויהי בנסוע הארון.

5. רמב"ן במדבר פרק י פסוק לה

אבל ענין המדרש הזה מצאו אותו באגדה, שנסעו מהר סיני בשמחה כתינוק הבורח מבית הספר, אמרו שמא ירבה ויתן לנו מצות, וזהו ויסעו מהר ה', שהיה מחשבתם להסיע עצמן משם מפני שהוא הר ה', וזהו פורענות ראשונה.... ושמה אלמלא חטאם זה היה מכניסם לארץ מיד:

6. שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפלה סימן צ סעיף יב

מצוה לרוץ כשהולך לבית הכנסת וכן לכל דבר מצוה, אפילו בשבת שאסור לפסוע פסיעה גסה, אבל כשיוצא מבית הכנסת אסור לרוץ.

7. משנה ברורה סימן צ ס"ק מג

לפי שמראה עצמו שעיקוב בהכ"נ דומה עליו כמשאוי

8. שמות פרק טו פסוק כב

וַיִּסַּע מֹשֶׁה אֶת-יִשְׂרָאֵל מִיַּם-סוּף וַיַּצֵּאוּ אֶל-בַּיַת-בְּרֵי-יְשׁוּר וַיִּלְכוּ שְׁלֵשֶׁת-יָמִים בְּמִדְבַר וְלֹא-בָנְיָאוּ בָיִם:

רש"י

(כז) ויסע משה – הסיען בעל כרחם שעטרו מלכים סוסיהם בתכשיטי זהב וכסף ואבנים טובות, והיו ישראל מולאין אותם בים, וגדולה היתה ציזת הים מציות מלכים, שנאמר (שיר השירים ח יא) תורי זהב נעשה לך עט נקודות הכסף, לפיכך הולך להסיען בעל כרחם:

9. דף על הדף עבודה זרה דף נד עמוד א

בתפילת יוהכ"פ אנו אומרים: "על חטא שחטאנו לפניך באנס וברצון" (תפילת יום הכיפורים), ולכאורה למה צריכים לשוב על דברים שבאונס, הלא אונס רחמנא פטריה.

ויש לפרש שאכן אונס רחמנא פטריה, מכל מקום כאשר עובר על עבירה כזו גם שלא באונס, מתעורר החטא שעבר באונס, שכן מעיד בעצמו שסיבת חטאו לא היתה בגלל האונס. ולכן עליו להתוודות ולשוב בתשובה גם על האונס. וזהו "על חטא שחטאנו לפניך באונס וברצון", היינו בתחילה היה החטא באונס אבל אחר כך היה החטא גם ברצון. ואז יש להזכיר ולהתחרט ולשוב גם על החטא שעשינו באונס, שהרי עשינו אותו חטא מרצון.

10. במדבר פרק יב

(טו) וַתִּסְגַּר מִרְיָם מַזְוִיָּץ לַמַּזְוִיָּה שִׁבְעַת יָמִים וְהָעָם לֹא נָסַע עַד הָאָסֶף מִרְיָם: (טז) וְאִזְוֹר נָסְעוּ הָעָם מִזְוִירוֹת וַיִּזְוֹנוּ בְּמִדְבַר פָּאָרָן:

אור החיים ב

(טו) והעם לא נסע. תלה הדבר בעם ולא אמר ולא נסע העם, להודיע כי העם הסכימו לבל יסעו עד האסף מרים, והגם שהדבר היה תלוי בנסיעת הענן, התורה מעידה כי גם בזכותה הם היו חפצים בעכבה לכבדה,

11. במדבר פרק יא פסוק ד

וְהָאֵסֶף סָפַף אֶשֶׁר בְּקִרְבּוֹ הִתְאוּוּ תְאוּוֹת וַיִּשְׁבּוּ וַיִּבְכוּ לָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי יֹאכְלֵנוּ בְּשֵׂר:

רש"י
מי יאכלנו בשר – וכי לא היה להם בשר, והלא כבר נאמר וגם ערב רב עלה אתם ולאן ובקר וגו'. ואם תאמר אכלום, והלא צכניסתם לארץ נאמר ומקנה רב היה לבני ראובן וגו', אלא שצכניסתם עלילה:

12. יחי ראובן במדבר עמוד קכ

עלילה עלילה, אבל משוגעים הם לא היו! ... כיצד אפוא, יכולים הם לומר שאין בשר? גם לעלילה יש צורך באיזושהי אחיזה במציאות

13. תלמוד בבלי מסכת חולין דף טז עמוד ב

כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך כאשר דבר לך ואמרת אוכלה בשר וגו' – ר' ישמעאל אומר: לא בא הכתוב אלא להתיר להם בשר תאוה, שבתחלה נאסר להם בשר תאוה, משנכנסו לארץ הותר להם בשר תאוה

14. יחי ראובן שם

אומר ה'באר יוסף'. אכן היה להם צאן ובקר לרוב, אבל כדי ליוכלו לאכול אותו היה עליהם להקדישו, להקריבו לקודבן שלמים ולאוכלו בתורה בשר קדשים. עובדה זו גרמה לכך שהיו להם מגבלות רבות באכילת הבשר, כגון בזמן נסיעה שהמזבח לא עומד על מקומו ואין אפשרות להקריב עליו, או כגון שנטמא הגוף ... מגבלות אלו גרמו לכך שהם יצאו לבשר כזה שאותו יוכלו לאכול בכל עת ובכל שעה בלי כל הגבלה, שכן אין הוא בשר קדשים!

15. במדבר פרק יא, יג-טו

(יג) מֵאֵינָן לִי בְּשֵׂר לְתַת לְכָל הָעָם הַזֶּה כִּי יִבְכוּ עָלַי לֵאמֹר תִּנְהַלְנוּ בְּשֵׂר וְנִאכְלָה: (יד) לֹא אוֹכַל אֲנִי לְבָדִי לְשִׂאת אֶת כָּל הָעָם הַזֶּה כִּי כְבֵד מִמֶּנִּי: (טו) וְאִם כָּכָה אֶת עֲשֵׂה לִי הֲרִגְנִי בְּאֵרֶג אִם מִצְּאֵתִי וְזֶן בְּעֵינַיִךְ וְאֵל אֶרְאֶה בְּרַעְתִּי: פ

21. דעת תורה במדבר עמוד עה

המאיר האמתי הוא הבורא עולם ... הוא המנחה את ישראל בדרך, ומאיר להם ללכת יומם ולילה, והעיוורים האמיתיים אלו ישראל... והנה הוא אומר להם האירו לי, כי בלעדיכם כביכול לא אוכל לראות – "תנו עוז לאלוקים", כי "על ישראל גאוותו ועוזו בשחקים" – בזמן שישראל עושים רצונו של הקב"ה מוסיפין כוח בגבורה של מעלה ... ובזמן שאין עושים רצונו של מקום כביכול מתישין כח גדול של מעלה ... נוראים הדברים עד כמה מגיע עורונו של האדם! כי בגודל עורונו איננו רואה גם את הפקח המנהיג אותו ואיננו מכירו! עושה אדם מצוות ומטעה עצמו לחשוב כי מאשר הוא את הקב"ה בזה, וכי על כן ציוה אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, והחלונות יהיו שקופים אטומים - נוראים רחמי ה'ית' לשמרם מכל טעות - שלא יאמרו לאורה הוא צריך!!

22. מכתב מאליהו חלק א עמוד 50

עבודת הא-ל בנויה על יסוד הכרת הטוב... על האדם להודות לה' הטוב על כל הטובות אשר יעשה לו, וכי בשבילם עליו לקיים את כל המצוות והחוקים והתורות ... הן יוכל האדם לעבוד את בוראו גם מיראת העונש, שיירא ויפחד שלא יושב לו כרעתו, ויקיים בזה את המצוות והחוקים, זו היא תחילת המדרגות בעבודת יתברך, אבל עבודת הלב, עבודה שיש בה מן השלימות, תהיה רק בהרגשת הודאה

23. מכתב מאליהו חלק ה עמוד 82

נמצא שהכרת הטוב לשי"ת היא דביקות עילאית מאד שאין דוגמתה בכל שאר אופני העבודה. הוא סוד כמוס שאפילו המלאכים לא ידעו, רק הקב"ה בעצמו שהוא המשפיע היחיד.

24. שיחות מוסר מאמר עג

זה שאמר הקב"ה לאהרן: "חייך שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומיטיב את הנרות", כי עבודה זו היא הכרת הטוב שמכירין ישראל בטובתו של הקב"ה ומשלמים לו כביכול מעין הטובה, וזה לא מצינו בעבודה אחרת בבית המקדש זולת הדלקת המנורה.

25. במדבר פרק יב פסוק ז

לֹא כֵן עֲבַדְתִּי בְּשֵׁיבָה כְּכֹל בְּיַמֵּי זְמַנִּי הוּא:

26. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף יג עמוד א

ת"ר: בא וראה כמה חביבות מצוות על משה רבינו, שכל ישראל כולן נתעסקו בבזיה והוא נתעסק במצוות, שנאמר: חכם לב יקח מצוות

27. משנת רבי אהרן חלק א עמוד רמט

ענין הנאמנות נראה לבאר, דהנה אמרו חז"ל על משה רבינו: "ת"ר בא וראה...." והגדר בזה הוא כי משה רבינו לא ייחס מאומה לעצמו מכל מעשיו הגדולים אלא הרגיש וחש שהכל שייך לבורא ומכוחו הוא, ולכן אחר שהיה באפשרותו לקחת גם מצוה זו – נזדרז לקחתה לו, ואף שתהיה הקלה שבקלות, דאחרי שלא יספיקו מעשי כל בני האדם לשלם על הקטנה שבטובות הבורא, א"כ אף אם הרבה האדם תורה ומעשים טובים – עדיין עומד הוא בשלימות בחיובו על כל הטבות שעשה לו הבורא, וממילא צריך לרדוף ולחפש לעשות רצונו בכל מה שאפשר ... וזהו ענין נאמנות שמכיר בחיובו הגדול שעל אף כל מה שעשה עדיין עומד הוא בחיובו בשלמות.

16. מלבי"ם במדבר פרק יא

הנה מה שהמן שירד לישראל במדבר היה מזון אלקי רוחני להם מה השמים אשר לא נעשה כן בשום דור, היה זה בהכרח בסבת אדון הנביאים שהמן ירד בזכותו, כמ"ש שלשה פרנסים טובים עמדו לישראל משה אהרן ומרים והיה המן בזכות משה ... משה היה כולו למעלה מן הטבע כמו שהיה ענינו כל ימי חייו ובכבוש הארץ היה מן הנמנע להיות על ידו בענין טבעי ... וע"כ הוצרך להעמיד לכבוש הארץ פרנס פחות ממנו במדרגה אשר יוציאם ואשר יביאם בדרך הטבע וזה הענין עצמו היה במשה שכל עוד שהיה במעלתו הרוחניית כאחד מצבא מרום היה מן הנמנע שישפיע להם בשר שהוא מאכל גשמי, ולא יוכל ע"ז רק אם ירד ממעלת נבואתו הגדולה אל ההנהגה הטבעיית וזה הרע בעיניו מאד, וע"ז"א ובעיני משה רע, כי חשש שעי"כ ירד ממדרגתו הרוחנית, וע"ז"ב בא להתלונן על מה ששם ה' משא כל העם עליו שהוא ישפיע להם לחם ופרנסה, שזה אינו מוטל עליו כלל יען היותו אליהם במדרגת המלמד אל התלמיד שלא הוטל עליו לפרנסו שזה חיוב של האב לא של המלמד ... וז"ש למה הרעות לעבדך וגו' לשום את משא כל העם הזה עלי שמלבד שאלמדם תורה וחוקים שזה מוטל עלי תצוני לכלכלם במזונות ספוקם ג"כ שזה אינו מוטל עלי כלל

הכרת הטוב לבורא

17. במדבר פרק ח, א-ב

(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתָּ אֵלָיו בְּהִעָלְתָּךְ אֶת הַנְּזִרֹת אֶל מוֹלַח בְּגֵי הַמִּנְזֵרָה יֵאִירוּ שִׁבְעַת הַנְּזִרוֹת: רש"י

בהעלתך – למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי ששקלאה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו, שלא היה עמהם בחנוכה, לא הוא ולא שצטו, אמר לו הקדוש צרוך הוא חייך, שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומיטיב את הנרות:

18. רמב"ן במדבר פרק ח פסוק ב

ולא נתברר לי למה נחמו בהדלקת הנרות, ולא נחמו בקטורת בקר וערב ששבחו בו הכתוב (דברים לג י) ישימו קטורה באפק, ובכל הקרבנות, ובמנחת חביתין, ובעבודת יום הכפורים שאינה כשרה אלא בו, ונכנס לפני ולפנים, ושהוא קדוש ה' עומד בהיכלו לשרתו ולברך בשמו, ושבתו כלו משרתי אלקינו

19. רש"י במדבר פרק ח פסוק ב

יאירו שבעת הנרות – ששה שעל ששת הקנים, שלשה המזרחיים פונים למול האמלעי, הפחילות שבהן, וכן שלשה המערביים ראשי הפחילות למול האמלעי. ולמה, כדי שלא יאמרו לאורה הוא כריך:

20. במדבר רבה (וילנא) פרשת בהעלותך פרשה טו

זה שאמר הכתוב (תהלים יח) כי אתה תאיר נרי אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבשי"ע לנו אתה אומר שנאיר לפניך אתה הוא אורו של עולם והאורה דרה אצלך דכתיב (דניאל ב) ונהורא עמיה שרא, ואתה אומר אל מול פני המנורה הוי כי אתה תאיר נרי, אמר להם הקדוש ברוך הוא לא שאני צריך לכם אלא שתאירו לי כדרך שהארתי לכם למה לעלות אתכם בפני האומות שיהיו אומרים ראו היאך ישראל מאירין למי שהוא מאיר לכל העולם משל למה הדבר דומה לפיקח וסומא שהיו מהלכין בדרך אמר לו פיקח לסומא כשנכנס לתוך הבית צא והדלק לי את הנר הזה והאיר לי אמר לו הסומא בטובתך כשהייתי בדרך אתה היית מסמכני עד שנכנסנו לתוך הבית אתה היית מלוה אותי ועכשיו אתה אומר הדלק לי את הנר הזה והאיר לי אמר לו הפקח שלא תהא מחזיק לי טובה שהייתי מלוך בדרך לך אמרתי לך האיר לי

סיכום- פרשת בהעלותך- חובה לעומת תשוקה

1-3 – בפרשתנו הוכנסה פרשה מיוחדת, פרשת 'ויהי בנוסע הארון'. פרשה זו תחומה בין שני נוני"ם. חז"ל מסבירים שאין מקומה של פרשה זו כאן ונכתבה כאן כדי להפריד בין פורענות לפורענות. פורענות אחת כתובה בתורה במפורש "ויהי העם כמתאוננים", אך לא ברור מהי הפורענות השנייה. חז"ל מגלים ש'ויסעו מהר ה'" זו פורענות שנייה וכוונת הדברים שסרו מאחרי ה'. מקשה ה'יחי ראובן' בשם ר' שולם שבדרון, מה פירוש "ברחו", הרי הנסיעה והחניה לא היו על פי רצונם, אלא "על פי ה' יסעו בני" ועל פי ה' יחנו". ישראל לא יכלו ללכת כל זמן שהארון לא היה הולך וכשהארון היה מתחיל ללכת הם היו חייבים לעזוב את המקום וללכת. ואם כן מה הטענה כלפיהם שנסעו מה ה'?

4-7 - תו"ס מבארים על פי המדרש שבנ"י ברחו מהר סיני כתינוק הבורח מבית הספר, שמיד כששומע את הצלצול "הגואל" "בורח לו והולך לו". כלומר, הבעיה לא היתה שבנ"י התחילו לנסוע לפני שהענן עלה, אלא התחושה שליוותה את בנ"י במהלך הנסיעה. הדברים מתבארים עוד יותר בדברי הרמב"ן. התרעומת על עם ישראל לא היתה על שנסעו מהר ה' אלא על איך שנסעו מהר ה' – "שנסעו מהר סיני בשמחה כתינוק הבורח מבית הספר". גם התלמידים לא יוצאים לפני הצלצול, אבל אם כשיש צלצול הם בורחים בשמחה זה מגלה לנו שהתלמיד לא אוהב את בית הספר, גם אם נעדן את הדברים ונאמר שהוא אוהב את בית הספר אבל את הבית הוא אוהב יותר, עדין יש כאן תרעומת שהרי "תלמוד תורה כנגד כולם!" הרמב"ן מסיים את דבריו וכותב: "ושמא אלמלא חטאם זה היה מכניסים לארץ מיד". מסיים ה'יחי ראובן וכותב (לא הבאתי במקורות): "נכון, כלל ישראל היו חייבים ללכת כאשר עלה ענן ה' מעל המשכן, אבל מדוע לא נשמעה מהם אף אנחה? מדוע לא חשו צער בליבם על שהם חייבים לעזוב את הר סיני? זו היתה הפורענות, שעזבו את הר ה' בלי כל אנחה, ללא תחושת צער.

משום כך פוסק השו"ע שבשעה שאדם הולך לבית הכנסת מצווה עליו לרוץ, ובשעה שיוצא מבית הכנסת מצווה עליו ללכת במתינות ומבאר המשנ"ב שאם ירוץ מראה עצמו שעיכוב בבית הכנסת דומה עליו כמשאוי.

נביא דוגמא מאד מצויה. בצאת שבת יש את המניין המרכזי ועוד מספר לא מבוטל של מניינים פירטים שמתקיימים מחוץ לבית הכנסת. מה החיפזון? למה ממהרים להוציא את השבת? אולי משום שיש לנו תחושה של "מיצוי"? כל אחד יענה לעצמו

28. במדבר פרק ט, ו-ז

(ו) וַיְהִי אֲנֹשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טֹמְאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת הַפֶּסֶחַ בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּקְרְבוּ לְפָנַי בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמְרוּ הָאֲנֹשִׁים הַהֵבֵמָּה אֵלָיו אֲנֹזְנֵנוּ טֹמְאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם לָמָּה נִגְרַע לְבַבְתִּי הַקְּרִיב אֶת קַרְבְּנִי ה' בְּמַעַדְךָ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: רש"י

וראויה היתה פקשה זו להאמר ע"י משה כשאר כל התורה כולה, אלס זכרו אלס שתאמר על ידיהן, שמגלגלן זכות ע"י זכאי:

29. דף על הדף יבמות דף עב עמוד א

כתב בשפתי צדיק בפי' בהעלותך: זקני הקדוש (החי' הרי"ם) ז"ל אמר יען שהטמאים צעקו למה נגרע, ואין מובן כלל מה צעקו הלא בפיהם אמרו טעם הגרעון מפני הטומאה. אבל היה צר להם מאוד שיחסרו מצוה הקדושה כזו, ולא יכלו להתאפק מלזעוק למה נגרע. וע"י גודל התלהבות תשוקתם להמצוה, נפתח פתח חדש שיתמשך אור קדושת הפסח שלשים יום ויוכלו אז לעשות וזה גנותם של ישראל, אף כי לא נשבה רוח צפונית יהיה מילת הזכרים מעכב אך גנותן למה לא כאב לבם לזעוק למה נגרע מצוה זו

30. דעת תורה במדבר עמוד עז

וברש"י: וראויה היתה פרשה.... הוא סוד והיה כל מבקש ה', מבקש דייקא!!

31. שמות פרק לג, ז

(ז) וּבַיּוֹם הַהוּא יִקְוֹז אֶת הָאֹהֶל וְנִטָּה לוֹ מַזוּזִין לַמַּזְזָה הַרְוּזִק בֵּין הַמַּזְזָה וְהָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד וְהָיָה כָּל מִבְקֵשׁ ה' יֵצֵא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר מַזוּזִין לַמַּזְזָה:

32. נועם אלימלך שמות פרשת כי תשא

היה כל מבקש ד' יצא אל אוהל מועד אשר מחוץ למחנה, פירוש מובן ומכילא שכל מבקש ד' היה יוצא להתאמץ עצמו בדרך הזה

דוגמא נוספת, באיזה שלב אנחנו מקפלים את התפילין, לפעמים באמת יש צורך, אבל פעמים רבות קיפול התפילין בשלב מוקדם מעיד על תחושת מיצוי....

15-16 – דוגמא להיכן אנו צריכים לשאוף מוצאים אנו בהסברו הנפלא של המלבים לדברי משה "מאין לי בשר לתת לכל העם הזה....". דבריו של משה צריכים עיון גדול, מה משמעות האמירה "מאין לי בשר", האם משה שכח שיש מנהיג לבירה? האם משה שכח שריבונו של עולם קרע את הים? האם למשה יש ה'א' שהוא יצטרך להביא את הבשר לכל ישראל מבלי שהקב"ה יהיה בתמונה? ודאי שלא! אם כן מה פשר האמירות של משה? המלבי"ם מתרץ תירוץ נפלא. המן שירד לישראל היה מזון אלוקי, רוחני, שכדי להוריד אותו חייבים שיהיה צינור אנושי שדרכו יעבור השפע. בגמרא מבואר ששלושה פרנסים עמדו לישראל ומשה היה פרנס המן. משה היה כל כולו למעלה מן הטבע ומשום כך היה יכול להיות הצינור של המן שגם היה למעלה מן הטבע. זו הסיבה שמה לא הכניס את עם ישראל לארץ ישראל משום שבארץ ישראל ההנהגה היא הנהגה טבעית ומשה רבנו לא יכול לשמש צינור להורדת שפע טבעי. משום כך משה לא רוצה להיות הצינור להורדת שפע של בשר, שהרי בשר הוא מאכל גשמי, ואצל משה המשמעות של צינור להורדת שפע גשמי היא לרדת ממעלת נבואתו הגדולה וזה הרע בעיניו מאד ועל דבר זה התלונן משה רבנו, כלומר שלא רצה לרדת מגדולתו וטען שעליו להתמקד בהנהגת ישראל בצד הרוחני ואת הפרנסה הגשמית יש להעביר על ידי צינור אחר. לומדים אנו ממשה רבנו שיהודי כל הזמן צריך לשאוף להיות דבוק באלוקיו וברגע שקיים חשש לפגיעה במדרגה עליו לצעוק גוועלד. אנחנו לא יהודים של בדיעבד וגם לא יהודים של "שעת הדחק" אלא יהודים של "לכתחילה" עלינו לשאוף כמה שיותר למלא את מצוות ה' לא מתוך תחושת הכרח וכפייה אלא מתוך רצון של התקרבות.

הכרת הטוב לבורא

מה גורם לנו לרצות לעשות את המינימום? מה גורם לנו לרצות להיות בסדר אבל לא מעבר לכך? כדי לחדד את השאלה ננסה לתאר את ההרגשה שרבים מאתנו שותפים לה. כולנו נאמנים לדת, בסה"כ רוצים לשמור את המצוות ולא חושבים ח"ו לפרוק עול, אבל יחד עם זאת פעמים רבות החיים שלנו מתחלקים לשניים, החיים של קיום המצוות והחיים שאני חי לעצמי, כלומר מה שאנו חייבים אנחנו עושים אבל זה לא מלווה אותנו הלאה. מה שצריך עושים אבל לא מעבר לכך. אם נדמה את הדברים לדברי התנ"ס, יש את החיים שבבית הספר ויש את החיים שמחוץ לבית הספר, יש את החיים שאני מחויב לעשות אבל ברגע שאני יכול אני בורח לחיים בהם אני מרגיש חופשי ומאושר. איני חושב שאני מקצין, כל אחד יתבונן באורח חייו ויראה שיש בדברים הרבה אמת. איך אנחנו מרגישים כשבשולחן מתחילים לדבר דברי תורה? האם אנחנו חלק מזה או שאנו אומרים "לכל זמן ועת לכל חפץ" ומעדיפים לדבר על ענייני העולם הזה? כשאנו נוסעים בדרכים אנו מעדיפים לשמוע בלבולי מוח של פוליטיקאים או שאנו מעדיפים לשמוע שיעור טוב? כשאנו הולכים לחתונה, האם אנו מבררים מה הכשרות? האם אנחנו מקפידים לאכול הכל או שאנחנו מקפידים על מהדרין? האם אנו מבקשים לדבר עם המשגיח כדי לדעת שהכל תקין? יש אולם ידוע ליד פ"ת שכל מי ששואל שם את המשגיח מה הוא יכול לאכול המשגיח אומר לו "לחם וחומס". האם זה מעניין מישהו? כל הכיפות סרוגות אוכלים שם ואין פוצה פה ומצפצף.

8- כיצד היה רוצה הקב"ה שנתנהג ניתן ללמוד מההתנהגות של ישראל בביזת מצרים. לאחר שמצרים טבעו בים וכל השלל עלה מן הים, עם ישראל בזז את רכושם של המצרים. גדולה ביזת הים יותר מביזת מצרים. עם ישראל טרוד לאסוף תכשיטים ואבנים טובות, אבל הענן מתחיל להתרומם ויודעים ישראל שכשהענן מתרומם צריך לנסוע, אבל מאידך יש עוד שרשרת ועוד אבן טובה שאפשר לאסוף... עד כדי כך היו ישראל טרודים בביזה עד שמה הוצרך להסיעם בעל כורחם – "ויסע משה את ישראל" ומבאר רש"י "שהסיען בעל כרחם". ה' ירחם עלינו! כשמקבלים תורה בורחים, אבל כשמדובר בכסף אוספים ואוספים ומבקשים מהקב"ה להמתין....

9 – ביום כיפור אנחנו אומרים 'על חטא שחטאנו לפניך באונס וברצון', תמוה למה יש להכות על חטא שחטאנו באונס, הרי 'אונס רחמנא פטריה'? והתירוץ הוא שאין כאן שני חטאים מנותקים, אלא חטאים מחוברים שאחד מעיד על השני. כאשר אדם חוטא באונס אין עליו תרעומת, סוף סוף היה אנוס, אבל אם לאחר זמן הוא נפל באותו חטא אך הפעם ברצון הרי שבא זה ומעיד על זה ולמפרע מתברר שגם כשהיה אנוס הוא נהנה מהחטא, שאם לא, איך יתכן שאח"כ חטא ברצון? התורה פוטרת על אונס כאשר האדם לא רוצה באונס, אבל אם אדם נהנה מהאונס הוא כבר יצא מגדר אנוס ומוטלת עליו החובה לבקש כפרה על מעשיו.

10- מרים מדברת במשה, נענשת בצרעת ונסגרת מחוץ למחנה שבעה ימים. התורה מעידה על עם ישראל – "והעם לא נסע". שואל האו"ח הקדוש מה החידוש ש"והעם לא נסע", הרי נסיעתם היתה תלויה בענן, ובמשך שבעת הימים שמרים היתה מצורעת, הענן לא התרומם ומתרץ, אומנם נסיעתם היתה תלויה בענן, אבל התורה מגלה לנו שבפנימיות העם הסכים לא לנסוע משום כבודה של מרים, וכיון שבפנימיות כיבדו את מרים תלה הכתוב את הנסיעה בעם ולא בענן.

11-14 – בפרשתנו מסופר על האספסוף שהתאוו לבשר וגררו אחריהם גם את שאר העם – "ויבכו גם בני" ויאמרו מי יאכילנו בשר". רש"י שואל "וכי לא היה להם בשר והלא כבר נאמר "וגם ערב רב עלה אתם וצאן ובקר מקנה כבד מאד" אלא שמבקשים עלילה. תמה בעל ה'יחי ראובן', הרי גם עלילה צריך שיהיה לה אחיזה כלשהי במציאות ואם כן כיצד יתכן שליד הבית כל אחד מחזיק כמות גדולה של צאן ובקר והם באים למשה ושואלים "מי יאכילנו בשר?" תשובה נפלאה ענה ה'באר יוסף'. בגמרא מובאת דעת ר' ישמעאל שבתקופת המדבר לא הותר לעם ישראל לאכול בשר חולין אלא רק בשר קדשים. מבאר ה'באר יוסף' שבבשר קדשים יש הרבה מגבלות, את הבשר אפשר לאכול רק בזמן חנייה כשיש מזבח אבל בזמן מסע כיון שאי אפשר להקריב על המזבח גם לא ניתן לאכול בשר. בשר קדשים אי אפשר לאכול בטומאה אלא רק בטהרה. המגבלות האלו לא מצאו חן בעיני האספסוף והם ביקשו בשר תאוה שיוכלו לאכול אותו בכל מצב. אדם יכול לומר: אין לי בעיה לקיים מצוות אבל בתנאי שזה לא נתקע לי בחיים, מה שלא מפריע לי אשמור בשמחה אבל כשיש "מצוות תקועות" הוא מתחיל להתלונן. יהודי אמתי מבין שהמגבלות הם לטובתו, למענו ולזכותו והוא מקיים את המצוות כמו שהם בשמחה רבה.

20-24 – תשובה אחת תענה על שתי השאלות. במדרש מובא שהקב"ה אומר לעם ישראל: "לא שאני צריך לכם, אלא שתאירו לי כדרך שהארתי לכם" המדרש מביא משל לפיקוח וסומא שהיו מהלכים בדרך וכמובן שבכל הדרך הפיקוח עזר לסומא ללכת. אמר הפיקוח לסומא: "כשנכנס לתוך הבית צא והדלק לי את הנר הזה והאר לי". אמר הסומא לפיקוח: "כל הדרך אתה עוזר לי וסומך אותי ועכשיו כשנכנס לבית אתה מבקש שאדליק לך את הנר?! אמר הפיקוח לסומא: "כל הסיבה שאני מבקש ממך שתדליק לי את הנר, לא מפני שאני זקוק לך, אלא כדי שלא תחזיק לי טובה, כלומר, רצוני לתת לך אפשרות להכיר טובה. מסביר ר' ירוחם שה' הוא המנחה אותנו בדרך והעיוורים האמתיים אלו ישראל. והקב"ה אומר לנו האירו לי, כי בלעדיכם כביכול לא אוכל לראות – "תנו עוז לאלוקים". כשישראל עושים רצונו של מקום מוסיפים כוח בגבורה של מעלה וכשח"ו אין עושים רצונו של מקום כביכול מתישין כוח גדול של מעלה. מסיים ר' ירוחם וכותב שנורא הדבר לראות עד כמה עיוורוני של אדם גדול שאינו מכיר את מי שמנהיג אותו. אדם עושה מצוות ומטעה את עצמו לחשוב כי הוא מאשר את הקב"ה ולא מבין כלל שבאמת ריבונו של עולם כלל לא צריך לאורו – "שלא יאמרו לאורה הוא צריך"....

מרחיב המכתב מאלוה' שכל עבודת ה' בנויה על הכרת הטוב. אדם חייב להודות לה' על כל הטוב שה' עושה עמו והכרת הטוב לקב"ה מתבטאת בקיום המצוות, החוקים והתורות. אדם יכול לעבוד את בוראו גם מיראת העונש אבל עבודת הלב תבוא אך ורק מתוך הרגשת הודאה. הרב דסלר מחדש שיש כמה מערכות יחסים ביננו לבין הבורא. מערכת יחסים בה אדם מקיים את המצוות מתוך יראת העונש בבחינת "תינוק הבורח מבית הספר", כלומר בא למלא את החובה שלו וברגע שסיים אותה הוא מיד בורח. ומערכת יחסים בה אדם מקיים את המצוות מתוך הרגשת הודאה. כמובן שרק עבודה מתוך הודאה תביא אותו לקיים את המצוות מתוך תשוקה גדולה והרצון לקיים עוד ועוד מצוות ילך ויתעצם.

יש כאן חידוש גדול! בדר"כ אדם לא מקיים מצוות מתוך תחושת הודאה אלא מתוך מחויבות למי שברא את העולם. בשיעור זה אנו למדים שכדי להגיע למצב של תשוקה בקיום המצוות עלינו לחזק אצלנו את הרגשת ההודאה ולהסתכל על המחויבות בקיום המצוות ממקום אחר לגמרי.

אם היינו באמת מבינים שממנו יתברך אוצרות חיים ובכל נשימה נשימה הקב"ה מחייה אותנו מחדש, היינו מתחזקים בהרגשה שעלינו להודות בכל רגע ולהכיר טובה לבורא עולם. במקום אחר כותב הרב דסלר שהכרת הטוב לשי"ת היא דביקות עילאית מאד שאין דוגמתה בכל שאר אופני העבודה. על פי הבנה זו מסביר ר' חיים שמואלביץ מדוע הקב"ה ניחם את אהרן בהדלקת הנרות, כי עבודה זו של הדלקת הנרות היא הכרת הטוב שמכירים ישראל בטובתו של הקב"ה ומשלמים לו כביכול מעין הטובה. עבודת המנורה באה להורות לנו את היחס הנכון ביננו לבורא ואת ההרגשה שצריכה ללוות אותנו בכל מצווה ומצווה.

ב"ה יצא לי להשגיח בהרבה מקומות, אנשים חושבים שאנחנו ב"כושרות" מתעסקים עם חומרות, לא מבינים שכל מה שאנו עושים זה לדאוג שלא יהיה בישולי עכו"ם, שיפרישו חלה, שישטפו את הירקות עלים כמו שצריך, שיביאו בשר חלק לפחות לספרדים. פעם הוזמנו לשבת שבע ברכות במלון. דברתי עם בעלת השמחה ובקשתי ממנה אישור לבוא להשגיח בזמן הבישולים. כשהגעתי מצאתי את עצמי עם שני טבחים גויים במטבח. התקשרתי למשגיח ואמר לי שלצערו לא יוכל להגיע בשעתיים הקרובות, היו לו בעיות עם הילדים ולטענתו יש לו גם פנצ'ר. אתם יודעים מה היה קורה אם לא הייתי? אני יודע, היו שם בישולי גויים למהדרין. ראיתי שהגוי לוקח סלרי וחותר בלי לשטוף, שאלתי אותו למה אתה לא שוטף? ענה לי: אין צורך, אין חרקים. בקשתי שיביא לי את הסלרי, דפקתי אותו שלוש פעמים על השולחן והראיתי לו שגן החיות התנכי הגיע למטבח שלו. לפני כמה ימים נשאלתי על אמינותה של תעודת כשרות, לאחר בירור התברר שהתעודה מזויפת. שבת שלמה היתה יכולה להסתכם באכילת איסורים אילו אותו יהודי לא היה מברר.

יש משחטות שכושרות ממליצים עליהם ויש משחטות שאינם במומלצים. אנשים חושבים שזו סתם רשימה, חושבים שמדובר בחומרות שאין להם שורש בהלכה. אחת האינדיקציות למשחטה מומלצת היא שלרוב המשחטה יש מעמד, יש אמירה, יש עמוד שדרה. מנהל המשחטה כפוף למשגיח ולא להפך. אתם יודעים מה המשמעות של לעצור את הליין לעשר דקות? יש לכם מושג איזה הפסד כספי מדובר? מה נראה לכם יקרה במשחטה שלמשגיח אין את המילה האחרונה? עדיף שלא אמשיך.... סליחה שהארכת בנשוא כשרות, אבל התחום הזה קרוב לליבי....

הסיפורים האלו הם סיפורים שבכל יום, אבל לרבים מאתנו זה בכלל לא אכפת....

נחזור לשאלה מדוע, מדוע אנו חיים חיים כפולים? מדוע על בריאות אנחנו לא מתפשרים ועל אורח חיים דתי אנו מוכנים לוותר על שאיפות גדולות? את התשובה נמצא במקורות הבאים.

17-19 - פרשתנו פותחת בפרשת המנורה – "... בהעלתך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות". רש"י שואל למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים ועונה, שלפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו על שלא היה הוא ושבטו בחנוכה, אמר לו הקב"ה: "חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות". הרמב"ן הקשה איזו נחמה יש בהדלקת הנרות, הרי סוף סוף הדלקת הנרות כשרה אפילו בזר, לכאורה היה יכול לנחמו בעבודת יום הכיפורים שאינה כשרה אלא בכהן גדול וכן בהקטרת הקטורת בוקר וערב ששבחו בו הכתוב "ישימו קטורה באפר".

שאלה נוספת מתעוררת מהמשך דבריו של רש"י שמקורם במדרש. ששת הקנים של המנורה פנו כולם לנר האמצעי. שואל רש"י: "ולמה?" ומשיב, "כדי שלא יאמרו לאורה הוא צריך. והשאלה, אם אין הוא צריך לאורה, לשם מה ציווה על הדלקת המנורה?"

25-27 – בפרשתנו נאמר על משה " ... עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא". מה המשמעות של נאמנות לקב"ה? בגמרא אמרו "בא וראה כמה חביבות מצוות על משה רבינו, שבשעה שכל ישראל התעסקו בביזה משה רבנו התעסק במצוות (ארונו של יוסף). על פי גמרא זו מסביר ר' אהרן קוטלר שגדר נאמנות הוא כשאדם לא מייחס לעצמו מאומה מכל מעשיו הגדולים אלא מרגיש וחש שהכל שייך לבורא ומכוחו מגיע הכל ונמצא שבכל רגע ורגע מרגיש האדם מחויב לשלם לבורא והתשלום הוא על ידי קיום מצוות ומעשים טובים, "וזהו ענין הנאמנות שמכיר בחיובו הגדול שעל אף כל מה שנעשה עדיין עומד הוא בחיובו בשלמות".

28-31 – דוגמא לנאמנות מוצאים אנו בפרשתנו אצל "אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח". אותם אנשים באו למשה "ויאמרו ... אליו אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו בתוך בני?" ולכאורה תמוה מה פשר השאלה "למה נגרע" הרי הם עצמם אמרו את התשובה "אנחנו טמאים לנפש אדם"? חידושי הרי"ם מתרץ תירוץ נפלא. האנשים הטמאים ידעו שהם טמאים ואינם יכולים להקריב את הפסח אלא שלא יכלו להתאפק וזעקו מעומק ליבם "למה נגרע", הם בסה"כ צעקו את הכאב הגדול שיש להם על הלב, ומחמת גודל התלהבותם ותשוקתם למצווה, נפתח פתח חדש שיתמשך אור קדושת הפסח שלושים יום ויוכלו לעשות את הפסח בי"ד אייר. רש"י כותב שהיתה ראויה פרשה זו להיאמר על ידי משה אלא שזכו אלו שתאמר על ידיהן, שמגלגלין זכות על ידי זכאי. ר' ירוחם אמר על דברי רש"י שזהו סוד של "והיה כל מבקש ה'", מבקש דייקא!!!. האמירה "והיה כל מבקש ה'" נאמרה לאחר חטא העגל, משה עוקר את אהלו שהיה בתוך המחנה "ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה וקרא לו אהל מועד והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד אשר מחוץ למחנה" ומסביר הנועם אלימלך שכדי לבקש את ה' צריך להתאמץ. מבקש ה' הוא אדם שנותן מעצמו ונותן את עצמו. משה מבין שאחד הגורמים לעגל הוא שהאהל שלו היה בתוך המחנה, כאשר אדם לא מתאמץ בעבודת ה', כאשר אדם עושה רק מה שנוח לו, זה לא מבקש ה', מבקש ה' הוא אדם שמתאמץ ודרך המאמץ הוא מייקר את הדבר שלשמו הוא מתאמץ, כך הוא מפתח נאמנות אמיתית ולא מחפש לרעות בשדות זרים.

חברים יקרים!

המשמעות של עובד ה' היא לשמוח בעבודה ולרצות אותה. פעמים רבות היחס לקיום מצוות הוא יחס של מחויבות, אך הדרך הרצויה הוא יחס של הכרת הטוב. כאשר קיום המצוות נובע מתחושה של הכרת הטוב החשק וההשתוקקות מתעוררים וריבונו של עולם נוכח בחיים שלנו לא רק בקיום מצוות אלא בכל תנועה ותנועה.

שבת שלום ומבורך!!!

